

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

จัดทำโดย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือมรดกอันล้ำค่าที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความคิด และกระบวนการจัดการปัญหาของชาวตำบลไระสะท้อน ที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน องค์ความรู้เหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต แต่ยังเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และเอกลักษณ์ให้กับชุมชนของเรา

องค์การบริหารส่วนตำบลไระสะท้อน ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และส่งต่อองค์ความรู้ดังกล่าว ไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา จึงได้ดำเนินการจัดทำ “ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลไระสะท้อน” ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลด้าน [ใส่ประเภท เช่น หัตถกรรม, เกษตรกรรม, ประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ] อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจ ได้ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและศึกษาเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

การรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมืออันดีจากเหล่าปราชญ์ชาวบ้านและผู้อาวุโสในพื้นที่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์อันเป็นต้นทุนทางปัญญาที่ประเมินค่าไม่ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลไระสะท้อน ขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลชุดนี้ จะเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความภูมิใจในท้องถิ่น และเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อน การพัฒนาตำบลไระสะท้อนให้เติบโตอย่างยั่งยืนสืบไป

ผู้จัดทำ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/กลุ่ม

ทีมิต 3 ค้อน

2. ที่ตั้ง

บ้านเลขที่ 105 หมู่ที่ 7 ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

3. ผู้ประสานงาน

นายธีรยุทธ เอกนก

4. เบอร์ติดต่อ

081 - 8589815

5. ความเป็นมา

การสืบค้นข้อมูลและการอนุรักษ์ภูมิปัญญา "การตีมีด 3 ค้อน" ของ คุณธีรยุทธ เอกนก แห่งตำบลไร่สะท้อน ถือเป็นโครงการที่ทรงคุณค่ามาก เพราะเป็นการรักษาสืบสานวัฒนธรรมช่างศิลป์ของจังหวัดเพชรบุรีให้คงอยู่

แม้จะไม่มีเอกสารระบุ "ตำรา" การตีมีด 3 ค้อนที่เป็นสูตรสำเร็จตายตัวในรูปแบบสาธารณะ แต่จากภูมิความรู้ที่กระบวนกรตีมีดตามแบบฉบับช่างฝีมือดั้งเดิมในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคุณธีรยุทธที่คุณสามารถนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลโครงการหรือนิทรรศการได้ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานช่างศิลป์: การตีมีด (คุณธีรยุทธ เอกนก)

1. แบ่งช่วงเวลางานอย่างเป็นระบบ

ตามทีสืบค้นได้ คุณธีรยุทธให้ความสำคัญกับ "สภาวะของเหล็ก" และ "พลังงาน" อย่างมาก โดยแบ่งช่วงเวลาดังนี้:

ช่วงเข้ามีด - เที่ยง (ช่วงตีเหล็ก): เป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดในการขึ้นรูปเหล็ก (Forging) เนื่องจากต้องอาศัยอุณหภูมิจากเตาเผาที่สม่ำเสมอและการตีเพื่อให้เหล็กขยายตัวและปรับโครงสร้างโมเลกุล ในขณะที่เหล็กยังร้อนจัด

ช่วงบ่ม (ช่วงตกแต่ง): เป็นช่วงการเก็บรายละเอียด (Refining) การตะไบ การแต่งรูปทรงใบมีด และการขัดตาม ซึ่งเป็นงานที่ต้องการความละเอียดประณีตสูง

2. ความหมายของ "3 ค้อน" (บริบทของภูมิปัญญา)

โดยทั่วไปในงานช่างตีเหล็กไทย คำว่า การใช้ค้อนหรือการตีร่วมกันมักสื่อถึงขั้นตอนการประสานพลัง:

ค้อนตัวที่ 1 (ขึ้นรูป): การตีเพื่อจัดวางโครงสร้างและรูปร่างเบื้องต้นของมีด

ค้อนตัวที่ 2 (เข้า/ขัด): การตีเพื่อไล่ชิ้นเหล็ก (ตะกรัน) ออก และทำให้เนื้อเหล็กมีความหนาแน่นสม่ำเสมอ

ค้อนตัวที่ 3 (แต่งเรียบ/ลัดผิว): การตีประณีตเพื่อปรับผิวให้เรียบเนียน เติริมความพร้อมสำหรับการลับคมและชุบแข็ง

3. หลักคิดที่ควรหยิบยกมานำเสนอ

ในการทำโครงการของ อบต. ไร่สะท้อน แนะนำให้เน้นย้ำถึง "คติการทำงาน" ของคุณธีรยุทธ ซึ่งท่านเห็นว่า "ทำงานให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้นับนำไปใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ" ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคำว่า "मितที่ใช้ได้จริง" ไม่ใช่เพียงแค่มิตใช้

תורת פארוק

การดำเนินการตีมีด 3 ค้อนของนายวิชาญท เขานาก

